

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖRGÜTSEL SOSYALLEŞME DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ (SİVEREK İLÇESİ ÖRNEĞİ)

Esmâ Yıldız*, Gülümser Gültekin Akduman**, Merve Şepitci Sarıbaş***

ÖZ

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda araştırma, Şanlıurfa ili Siverek ilçesinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan 110 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplamak amacıyla, öğretmenler hakkında gerekli bilgilere ulaşabilmek için Kişisel Bilgi Formu ve öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerini belirleyebilmek için Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler, SPSS programında bağımsız değişkenlerin kategori sayısına göre, bağımsız örneklem için t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile analiz edilmiş olup; anlamlı çıkan farklılıklarda grup farklılıklarını inceleyebilmek için Scheffe testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, örgütsel sosyalleşme düzeyinin öğretmenin mesleği isteyerek seçme durumu, kadro durumu, kurum türü, öğretmen algısına göre sınıfın fiziksel yeterliği ve çocuklarla iletişim kurmada dil farklılığı açısından problem yaşama durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi öğretmeni, okul öncesi eğitimi, örgüt, sosyalleşme, örgütsel sosyalleşme

INVESTIGATION OF PRE-SCHOOL TEACHERS 'ORGANIZATIONAL SOCIALIZATION LEVELS ACCORDING TO SOME VARIABLES (SİVEREK DISTRICT EXAMPLE)

ABSTRACT

This study was conducted to examine the organizational socialization levels of preschool teachers according to some variables. In this context, the research was conducted with 110 preschool teachers working in schools affiliated to the Ministry of National Education, located in the district of Siverek in Şanlıurfa province. In order to collect data in the research, The Personal Information Form was used to reach the necessary information about teachers and the Organizational Socialization Scale was used to determine the organizational socialization levels of the teachers. The data obtained were analyzed in the SPSS program according to the number of categories of independent variables, by t test for independent samples and One Way Analysis of Variance (ANOVA); Scheffe test was used to examine group differences in significant differences. Relationships between variables were analyzed using the Pearson Product Moment Correlation Coefficient. As a result of the study, it was seen that the level of organizational socialization showed a statistically significant difference according to the situation of having problems in terms of the teachers' status of choosing the profession willingly, staff status, institution type, teachers' perception, physical competence of the classroom and language difference in communicating with children.

Keywords: Preschool teacher, preschool education, organization, socialization, organizational socialization

* Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, yldzesma0106@gmail.com, ORCID:0000-0001-7678-3943.

** Prof. Dr. Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, gulumser@gazi.edu.tr ORCID:0000-0003-2965-7017.

*** Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, m.sptc@hotmail.com ORCID:0000-0001-6969-7203.

*Bu makale ilk yazarın tezinden uyarlanmıştır.

1. GİRİŞ

Örgütler, bir amaç ya da amaçlar doğrultusunda bir araya gelmiş insanlar topluluğudur. Örgütlerin amaç veya amaçlarını gerçekleştirebilmesi için, işgörenlerinin birbirlerine bağlı ve bu bağlılıklarının sürekli olması gerekmektedir (Başaran, 2000: 14). Örgütün amaçlarını yerine getirebilmesi ve örgütü meydana getiren kişilerin verimli bir şekilde çalışabilmesi için, örgütsel sosyalleşmenin sağlanması gerekmektedir. Örgütsel sosyalleşme konusuna geçmeden önce ise örgüt ve sosyalleşme kavramları bilinmelidir. Örgüt, bir hedef veya hedeflere ulaşabilmek için iki veya daha fazla kişinin oluşturduğu, nispeten sürekli olan sosyal bir birimdir (Robbins ve diğerleri, 2012: 5). Sosyalleşme ise bireyin doğumuyla başlayan ve birey toplumda var olduğu sürece devam eden topluma uyum sürecidir (Mutlu, 2008: 31). Örgütsel sosyalleşme ise bir örgüte yeni katılan ya da aynı örgütte farklı bir işe geçen işgörenlerin, üzerlerine düşen görevleri, sorumlulukları, davranışları, örgüte dair tutum ve değerleri öğrenme süreçleridir (Can, 1999: 321). Örgütsel sosyalleşmenin temel amacı, örgüte katılan bireyin kendisini örgütün bir parçası olarak görmesini sağlamaktır (Can, 1999: 326).

Yeni işgörenin ortama uyum sağlamasını hedefleyen örgütsel sosyalleşme sürecinin amaçları altı başlık altında toplanabilmektedir. Bunlar:

- İşin gereklerini öğrenmek: Birey, sosyalleşme süreci sayesinde, hangi yeteneklerini ve bilgilerini hangi araçlarla kullanacağını ve çalışmasının hangi değer kriterlerince olacağını öğrenir.
- Bireyler arasında sağlıklı ilişkilerin kurulmasını sağlamak: Örgüte yeni giren bireyler, eski bireylerle tanışıp kendilerinden beklenen iş ve örgüt hakkında bilgi edinirler. Bilgi edinme süreci, formal ilişkiler sayesinde olabileceği gibi informal ilişkiler sayesinde de olabilmektedir.
- Örgüt içi güç odaklarını tanıtmak: Örgüte yeni katılan bireyin, örgütün dahil olduğu her konunun uzmanlık gerektiren işlerini kimlerin yaptığını ve informal liderlerin kimler olduğunu öğrenmesi gerekmektedir.
- Ortak örgüt dilini öğretmek: Her örgütte, üyelerinin kullandığı ortak bir dil vardır. Bu ortak dil kısaltmalar, örgütsel jargon ve teknik kelimeleri içerir. Örgütsel sosyalleşme sürecinin bir amacı da örgütsel dilin bu süreç içerisinde öğrenilmesidir.
- Örgütsel amaç ve değerleri öğretmek: Birey, örgütün amaçlarını ve değerlerini bu süreç içerisinde öğrenir.
- Örgütün tarihini öğretmek: Örgütteki bireyler, örgütün kendisine has önemli tarihlerini, gelenek, görenek ve hikâyelerini öğrenirler (İshakoğlu, 1998: 80-82).

Kısaca örgütsel sosyalleşmenin amacı, bireyin örgütü, örgütün değerlerini, amaçlarını ve politikalarını, üzerine düşen görev ve sorumlulukları, örgütteki diğer bireylerin yeteneklerini ve performanslarını öğrenmesini sağlamaktır (Erçetin, 2004: 18). Ayrıca örgütsel sosyalleşme, örgüte yeni katılan bireylerin kendilerini örgütteki eski bireyler gibi örgütün bir parçası olarak görmelerini hedeflemektedir (Balcı, 2003: 12).

Her örgüt için büyük önem arz eden örgütsel sosyalleşmenin birçok özelliği vardır. Örgütsel sosyalleşmenin özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

- Değer, tutum ve davranışların değişimi: Örgütsel sosyalleşme süreci, değişim ve yenileşmeyi içeren bir süreçtir. İş gören, örgüte katıldığında kendi tutum, davranış ve değerlerini yeni örgütün tutum, değer ve davranışlarına göre sistemli bir şekilde yeniden biçimlendirir. Örgütsel sosyalleşmenin amaçlarını gerçekleştirebilmek, yeni tutum, değer ve inançların biçimlendirilmesi için gereken araçların ve sorumlulukların öğrenilmesini kapsar (Çelik, 2002: 46).
- Sosyalleşmenin sürekliliği: Örgütsel sosyalleşme süreci, kısa bir andan oluşan bir süreç değildir. Aksine zaman içerisinde gerçekleşir ve kesin bir başlangıç ve bitiş zamanı yoktur (Feldman ve diğerleri, 1983: 79). Hayat boyu gelişebildiği için, örgütsel sosyalleşme sürekli (Selçuk, 2010: 64). Sosyalleşme, bireyin kariyerinin bir noktasında yaşanıp bitmemekte, tüm kariyeri boyunca dönem dönem yavaşta olsa devam etmektedir (Elci, 2008: 9-10).
- İş, çalışma grubu ve örgütsel uygulamalara uyum: Örgütsel sosyalleşme, yeni bir işe girildiği sıradaki uyumun yanı sıra, mevcut çalışanların yeni birimlere ve yeni projelere uyumunu da kapsar (Garip, 2009: 13).
- İlk dönemin analiz edilmesi: Yeni işgörenlerin ilk dönemlerinin analizinin yapılması oldukça önemlidir. Çünkü yeni işgörenler, çalışmalarının ilk senesinde işten memnun olmama ve performans eksikliği gibi bazı olumsuzluklarla karşılaşabilirler. Bundan dolayı, yeni işgörenlerin çalışmaya başladıkları ilk dönemlerde ki sosyalleşme süreçlerinin analizi yapılmalıdır (Aknar, 2013: 13).

Örgütsel sosyalleşme sürecinin başarılı olması, bireyin motivasyonunun, uyumunun ve işten aldığı doyumun yüksek olmasını sağlamaktadır. Örgütsel sosyalleşme sürecinin başarısız olması halinde ise yüksek oranda işten ayrılma gerçekleşmektedir (Balcı, 2003: 12). Sosyalleşme deneyimleri, bireyin moralini, iş doyumunu, üretkenliğini, örgüte olan bağlılığını, kişiler arası iletişimini ve personel devir hızını etkilerken, yeni gelen bireyin de kaygı seviyesini ve karasızlığını etkilemektedir (Zonana, 2011: 39). Eğer bir örgütte örgütsel sosyalleşme süreci başarılı geçmişse, o örgütte iş birliği ve koordinasyonu sağlamak kolay olmaktadır. Ayrıca sosyalleşme süreci başarılı geçmiş örgütlerde, değişime karşı direnci tahmin etmek de daha kolay olmaktadır (Çelik, 2002: 86).

Örgütlerin, yürüttükleri sosyalleşme faaliyetlerinden sağladıkları yararlar şu şekilde sıralanabilmektedir:

- Örgütsel sosyalleşme sonucunda, işgörendeki başarısızlık gibi olumsuz endişelerin önüne geçilir.
- Örgüte yeni katılan birey, örgütsel sosyalleşme sayesinde kendisinden beklenen görev ve sorumlulukları daha çabuk kavrar ve bunları daha kısa sürede gerçekleştirir.
- Sosyalleştirme faaliyetleriyle, örgüte katılan bireyin işe başlama maliyeti düşürülür.
- Birey örgüte girdiğinde, bu çalışmalar ile beklentileri gerçekçi hale dönüşür. İş hakkında olumlu tutumlara sahip olacağından, bireyin motivasyonu ve işinden alacağı doyum seviyesi yükselir.

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

- Örgüte yeni katılan işgören, örgüt hakkındaki her türlü bilgiyi sosyalleştirme faaliyetleri ile daha çabuk öğreneceğinden, zaman yönünden büyük tasarruf sağlanır.
- İş görenin uyumsuzluk, işi bırakma gibi olumsuz duygularının önü kesilmiş olunur (Kuşdemir, 2005: 15).

Her insan, kendisini toplumuna kabul ettirmek ve toplumun anlamlı bir parçası olmak ister. Bu isteğin gerçekleşebilmesi için gerekli şartlardan en önemlisi ise eğitimidir (Katman, 2010: 23). Eğitim, durağan bir süreç olmayıp insan hayatının tamamında etkin olan bir süreçtir. Çünkü eğitimin en önemli amacı, bireyin toplumun anlamlı bir parçası olabilmesi için, bireyde var olan tüm yeteneklerin ortaya çıkmasını ve bunların son noktaya kadar gelişmesini sağlamaktır. Bireyin, eğitim sayesinde topluma uyum sağlaması daha kolay olmaktadır (Güney, 2000: 64). Bireyin toplumla uyum içinde olmasını sağlayan yegâne kurum ise okuldur. Okullar, toplumlara ait değerleri üretebilmekte, aktarabilmekte ve bunları yaparken de sosyalleşme işlevini sağlayabilmektedir (Bilhan, 1996: 176). Her örgütün kendine özgü amaçları olduğu gibi, eğitim kurumlarının da toplumsal amaçları bulunmaktadır. Bu amaçların yerine getirilebilmesi için, öğretmenlerin etkili ve verimli bir şekilde çalışmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin verimli bir şekilde çalışabilmelerini egelleyen etmenler arasında iş doyumu, motivasyon, örgütsel bağlılık ve kabullenme eksikliği yer almaktadır. Görülen bu eksiklikler, işe gitmede isteksizlik, iş birliği yapmada etkili olamama, istikrarlı kararlar verememe gibi olumsuz sonuçlara sebep olmaktadır. Dolayısıyla bu eksiklikleri yaşayan öğretmenler, görevlerini yerine getirmede zorluklar yaşamaktadırlar (Elci, 2008: 1-2).

Eğitim örgütlerinde örgütsel sosyalleşme, çalışanların görevsel kimliklerini ve okuldaki rollerini kazanmaları, okul kültürünü tanıyıp özümsemeleri olarak düşünülebilmektedir. Okul ile çalışanlar arasındaki ilişkilerde önemli bir rol oynayan örgütsel sosyalleşme, eğitim çalışanı ile okul başarısı arasındaki önemli bir halkadır (Kartal, 2003: 12). Öğretmenin sosyalleşmesi, mesleğinin tutum, değer ve normlarını öğrenerek bunları içselleştirmesi ve ayrıca bunların nasıl değişeceğini öğrenmesidir (Memduhoğlu, 2008: 137-153). Ayrıca öğretmen, örgütsel sosyalleşmeyle birlikte, içinde bulunduğu kurumun ana değerlerini, normlarını, felsefesini ve misyonunu da öğrenmektedir (Çelik, 1998: 20). Toplumsal değer, norm ve kuralların öğrencilere en iyi ve en etkili şekilde aktarıldığı kurumlar okullardır. Toplumsal değer, norm ve kuralları en etkin şekilde sağlayan ve aktaranlar ise öğretmenlerdir. Bu sebeple, okulların en etkin üyelerinden biri olan öğretmenlerin, başarılı bir sosyalleşme süreci geçirmeleri oldukça önemlidir (Elci, 2008: 23).

Okul öncesi eğitim kurumlarına başlayan çocuklar, ilk defa bir öğretmen figürüyle karşılaşmaktadırlar. Bir bebek dünyaya geldiğinde, karşılaştığı ilk insanlar olan ebeveynleri için büyük önem taşımaktadır. Çocuğun gördüğü ilk öğretmen de onun hayatında büyük bir öneme sahip olmakta ve tüm hayatını etkilemektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeyleri, direkt olarak kendilerini, dolaylı olarak ise çocukları etkilemektedir. Bu sebeple, okul öncesi kurumlarındaki öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri oldukça önemlidir. Literatür incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeylerini inceleyen araştırmaların oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle

araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemek amacıyla yapılmıştır.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

Alt amaçlar:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin yaşı; öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme (iş doyumu, motivasyon, bağlılık, kabullenme) puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin medeni durumu; öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme (iş doyumu, motivasyon, bağlılık, kabullenme) puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
3. Okul öncesi öğretmenlerinin görevini isteğiyle seçip seçmeme durumları; öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme (iş doyumu, motivasyon, bağlılık, kabullenme) puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
4. Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğindeki kıdemleri; öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme (iş doyumu, motivasyon, bağlılık, kabullenme) puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
5. Okul öncesi öğretmenlerinin kadro durumu; öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme (iş doyumu, motivasyon, bağlılık, kabullenme) puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
6. Okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun türü; öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme (iş doyumu, motivasyon, bağlılık, kabullenme) puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
7. Okul öncesi öğretmenlerinin algılarına göre sınıflarının fiziksel yeterliği; öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme (iş doyumu, motivasyon, bağlılık, kabullenme) puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
8. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında kaynaştırma öğrencisinin var olup olmama durumu; öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme (iş doyumu, motivasyon, bağlılık, kabullenme) puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
9. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarındaki çocuklarla iletişim kurmada dil farklılığı açısından problem yaşama durumları; öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme (iş doyumu, motivasyon, bağlılık, kabullenme) puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren-örneklemi ve veri toplama araçları üzerinde durulmuştur.

2. 1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelendiği bu araştırma, tarama modelinin uygulandığı betimsel bir araştırmadır. Veriler, önceden belirlenmiş olan kitleden aynı zamanda toplandığından, araştırma kesitsel bir betimlemedir. Verilerin analizi dikkate alındığında araştırma, betimsel tekniklerin yanı sıra hem gruplar arası karşılaştırmaları hem de korelasyonel analizleri gerektirmektedir. Bu nedenle araştırma, genel tarama modellerinden, ilişkisel tarama modeli özelliğine sahiptir (Karasar, 2012: 77).

2. 2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın kitesini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa ilinin Siverek ilçesinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Şanlıurfa ili Siverek ilçesinde 60 ücretli, 207 kadrolu ve sözleşmeli okul öncesi öğretmeni bulunmaktadır. Şanlıurfa ili Siverek ilçesinde görev yapan toplam okul öncesi öğretmeni sayısı 267'dir.

Örnekleme uygulaması; Siverek ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin tamamında, olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kotalı örnekleme yöntemine uygun olarak belirlenmiştir. Kotalı belirlenmesinde kullanılan toplam okul öncesi öğretmeni sayısı, Milli Eğitim Bakanlığı Siverek İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden temin edilmiştir.

Kotalı örneklemede kullanılacak kitle sayısına (N:267) örnekleme formülünün uygulanması sonucunda, minimum örneklem büyüklüğü 98 olarak hesaplanmış ve örneklem grubunu 110 öğretmen oluşturmuştur.

Örneklemin sayısının belirlenmesinin ardından, araştırmanın sürdürülmesi hususunda Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra, ilçe genelinde bulunan ilköğretim anasınıfları ve bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenleriyle iletişime geçilmiş, verilerin toplanmasına başlanmış ve uygun olan veriler istatistiksel analizler için değerlendirilmeye alınmıştır.

2. 3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin kişisel bilgilerini tespit edebilmek için Kişisel Bilgi Formu ve örgütsel sosyalleşme düzeylerini tespit edebilmek için Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği kullanılmıştır.

2. 3. 1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada, öğretmenlerin demografik verilerini belirlemek amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Hazırlanan bu formda öğretmenin yaşı, medeni durumu, görev yaptığı bölümü istekle seçme durumu, kıdemi, kadro durumu, görev yaptığı kurumun türü, algısına göre sınıfının fiziksel yeterliği, sınıfında kaynaştırma öğrencisi varlığı ve çocuklarla iletişim kurmada dil açısından problem yaşanıp yaşanmadığına dair toplam 9 madde bulunmaktadır.

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

2. 3. 2. Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği

Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği, öğretmenlerin sosyalleşme düzeylerini belirlemek amacıyla Kartal tarafından geliştirilmiştir (Kartal, 2003).

Ölçek, birbirinden bağımsız dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar: iş doyumunu, motivasyon, örgütsel bağlılık ve örgütsel kabullenmedir. İş doyumunu boyutu 13 madde, motivasyon boyutu 16 madde, örgütsel bağlılık boyutu 18 madde, örgütsel kabullenme boyutu ise 13 maddeden oluşmakta olup, ölçekte toplam 60 madde bulunmaktadır. Anket maddeleri, Likert tipi beşli derecelendirme ölçeğinde 1, 2, 3, 4 ve 5 puan sıralamasıyla ele alınmıştır. Bu beşli ölçekteki dört aralık için $(5-1=4)$ formülü kullanılmış, hesaplanan aralık katsayısına göre $(4/5=0.80)$ seçenек aralığı olarak kullanılmıştır. Algı düzeyleri: 1.00- 1.80 arası “hiçbir zaman”, 1.81- 2.60 arası “çok nadiren”, 2.61- 3.40 arası “bazen”, 3.41- 4.20 “sık sık” ve 4.20- 5.00 arası “her zaman” olarak beşli ölçeğe göre değerlendirilmiştir. Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinin bazı maddeleri (5, 21, 22, 25, 35, 36, 42, 43, 49, 52, 56 ve 59) tersine çevrilmiş (reverse) maddelerdir. Veri analizi yapılırken bu maddelerin seçenekleri, (1) Tam, (2) Büyük Ölçüde, (3) Ara Sıra, (4) Çok Az, (5) Hiç olarak belirlenmiştir. Ölçeğin orijinal halinde, her bir alt ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alfa katsayısı ile incelenmiş ve iş doyumunu, motivasyon, bağlılık ve kabullenme alt ölçeklerinin güvenilirlikleri sırası ile 0.76, 0.87, 0.80, 0.76 olarak hesaplanmıştır (Kartal, 2003).

2015 ve 2019 yıllarında iki farklı çalışmada, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri tekrar edilmiştir. Çobanoğlu ve Öğretir (2015: 152)’in Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğini kullandıkları bir çalışmada, ölçeğin geçerlik analizi için faktör analizi yapılmış ve bulunan sonuçların ölçeğin orijinal halindeki sonuçlarla benzer olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada, güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin toplam Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.85 olarak belirlenirken, iş doyumunu, motivasyon, bağlılık ve kabullenme alt boyutlarının iç tutarlılık katsayılarının sırasıyla 0.89, 0.86, 0.88, 0.75 olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirtilmiştir. Özkan (2019: 71) ise Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğini kullanarak yaptığı bir çalışmada, ölçeğin genel Cronbach Alfa değerini 0.94 olarak bulmuştur. Alt boyutlarının Cronbach Alfa katsayıları ise iş doyumunu 0.86, motivasyonu 0.83, bağlılık 0.87 ve kabullenme 0.72 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğuna karar verilmiştir.

2. 4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılacak olan veri toplama araçlarının örnekleme uygulanmasına ilişkin izinler, ölçekleri geliştiren kişilerden alınmıştır. Uygulama yapılacak öğretmen sayısı belirlenmiş ve Milli Eğitim Bakanlığı’ndan uygulamanın yapılabilmesine dair gerekli izinler alınmıştır. Uygulamanın yapılacağı öğretmenlerle görüşülerek uygun tarih ve zaman belirlenmiş, gönüllülük esasına bağlı olarak ölçekler bu öğretmenlere uygulanmıştır.

2. 5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada, araştırmaya katılan öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerine ait 4 alt boyutun (iş doyumunu, motivasyonu, örgütsel bağlılık, örgütsel kabullenme) bazı değişkenlere

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

göre farklılaşıp farklılaşmadığı, bağımsız değişkenlerin kategori sayısına göre bağımsız örneklem için t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Varyans analizi sonucunda istatistiki olarak anlamlı bir farklılık çıktı ise bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Scheffe Testi yapılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile incelenmiş ve yapılan analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir.

Analizler öncesinde, veri setinde kayıp değer ve uç değer incelemesi yapılmıştır. Herhangi bir kayıp değere rastlanılmamıştır. Uç değer incelemesinde ise hatalı veri girişi ve normalliği bozacak uç değerlerin olmadığı belirlenmiştir.

Diğer bir varsayım olan normallik varsayımı da incelenmiştir. Bu inceleme için, örneklemin büyüklüğü 50’den fazla olduğundan Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır. Testin sonucunda Kolmogorov-Smirnov değerleri anlamsız çıkmıştır. Bununla birlikte, dağılıma ait çarpıklık ve basıklık değerleri de incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişkenler	n	Çarpıklık	Basıklık
İş Doyumu	110	-0,221	-0,125
Motivasyon	110	-0,711	1,900
Bağlılık	110	-1,059	1,978
Kabullenme	110	-0,182	-0,429
Yaşam Doyumu	110	-0,490	-0,271

Tablo 1 incelendiğinde, her bir değişkene ait çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 - +2 aralığında olduğu belirlenmiştir. Bu durum, değişkenlerin normal dağıldığını ve parametrik testlerin uygulanabileceğini göstermektedir (George ve diğerleri, 2003).

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine yanıt vermek için toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>**3. 1. Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğine İlişkin Bulgular ve Yorum**

Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği boyutlarını iş doyumunu, motivasyon, örgütsel bağlılık ve örgütsel kabullenme olmak üzere dört alt boyut temsil etmektedir. Bu alt boyutlarla, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri incelenmektedir. Bulgulara ait verilere Tablo 2-10 arasında yer verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Dâhil Edilen Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Grup	Yaş	n	\bar{X}	S	sd	F	p
İş Doyumu	18-25 yaş	38	46,71	7,79	2	0,137	0,872
	26-33 yaş	47	45,77	8,89			
	34-41 yaş	25	46,12	7,83			
	Toplam	110	46,17	8,22			
Motivasyon	18-25 yaş	38	61,13	6,67		0,005	0,995
	26-33 yaş	47	61,30	8,31			
	34-41 yaş	25	61,20	7,68			
	Toplam	110	61,22	7,57			
Bağlılık	18-25 yaş	38	70,42	8,74		0,453	0,637
	26-33 yaş	47	72,02	9,62			
	34-41 yaş	25	72,36	8,66			
	Toplam	110	71,55	9,06			
Kabullenme	18-25 yaş	38	49,89	5,58		0,176	0,839
	26-33 yaş	47	50,47	6,44			
	34-41 yaş	25	50,76	5,80			
	Toplam	110	50,34	5,97			
TOPLAM	18-25 yaş	38	228,16	24,93		0,056	0,945
	26-33 yaş	47	229,55	29,79			
	34-41 yaş	25	230,44	26,51			
	Toplam	110	229,27	27,22			

Tablo 2 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doyumunu ($F_{(2-107)}=0,137$, $p>0,05$), motivasyon ($F_{(2-107)}=0,005$, $p>0,05$), bağlılık ($F_{(2-107)}=0,453$, $p>0,05$), kabullenme ($F_{(2-107)}=0,176$, $p>0,05$) boyutları ve toplam ($F_{(2-107)}=0,056$, $p>0,05$) puanlarında, yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmediği saptanmıştır. Puan ortalamaları incelendiğinde; 34-41 yaş aralığında olan öğretmenlerin bağlılık boyutu ($\bar{X}=72,36$), kabullenme boyutu ($\bar{X}=50,76$) ve toplam ($\bar{X}=230,44$) puan ortalamalarının, diğer gruptaki öğretmenlere göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, 18-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin iş doyumunu puanlarının ($\bar{X}=46,71$), diğer gruptaki öğretmenlere göre yüksek olduğu, ancak motivasyon boyutu ($\bar{X}=61,13$), bağlılık boyutu ($\bar{X}=70,42$), kabullenme boyutu ($\bar{X}=49,89$) ve toplam ($\bar{X}=228,16$) puan ortalamalarının diğer gruptaki öğretmenlere göre düşük olduğu görülmüştür.

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

Yaş grupları incelendiğinde, 18-25 yaş grubu öğretmenler üniversiteden yeni mezun olan ve işe yeni başlayan öğretmenlerdir. Bu yaş aralığındaki öğretmenlerin meslekleri ile ilgili idealleri, hayalleri ve istekleri fazla olmaktadır. Bu idealizm, iş doyumunu boyutundan en yüksek puanları almalarına sebep olabilir. Bununla birlikte, araştırmanın yapıldığı bölge atamalarda en yüksek kontenjanın ayrıldığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer almaktadır. Bu bölgeler, okulların ve sosyal yaşantıların diğer bölgelere göre çok daha zor şartlara sahip olduğu bölgelerdir. Öğretmenler, gördükleri karşısında hayal kırıklığına uğrayabilmekte, bulunan şartlar karşısında mutsuzluk ve umutsuzluk yaşayabilmektedirler. Bu sebeplerle, 18-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin motivasyon, bağlılık, kabullenme boyutu ve toplam puanlarının en düşük olduğu düşünülmektedir.

34-41 yaş aralığında olan öğretmenler, mesleklerinde derin tecrübeler edinmiş, yaşadıkları yere adapte olmuş, okul ve sosyal çevre yaşantılarını kabullenmiş bireylerden oluşmaktadır. Bu öğretmenler, tecrübeleri sayesinde karşı karşıya kaldıkları olumsuz durumlara çözüm odaklı yaklaşabilmektedirler. Bu etkenlerin, 34-41 yaş aralığındaki öğretmenlerin bağlılık ve kabullenme boyutlarında ve toplamda en yüksek puana sahip olmalarına neden olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamızın bulguları ile paralellik gösteren çalışmalarda da yaşın örgütsel sosyalleşmeyi etkilemediği belirtilmiştir (Dal, 2012; Aliyev, 2014). Demirkart'ın (2015) okul yöneticileriyle yapmış olduğu çalışmada, yöneticilerin yaşının artmasıyla puan ortalamalarının da arttığı gözlemlenmiştir. Oluşan bu durumun, yaş arttıkça kazanılan tecrübelerinde artacağı ve tecrübenin yöneticilerin örgütlerine uyum sağlamalarında avantaj sağlayacağı düşüncesinden kaynaklanabileceği belirtilmiştir. Literatür incelendiğinde, araştırmamızın bulguları ile benzerlik göstermeyen çalışmalar da bulunmaktadır. Çalışkan (2009), özel eğitim öğretmenleriyle yapmış olduğu çalışmada, yaş ile örgütsel sosyalleşmenin iş doyumunu, motivasyonu, bağlılık ve kabullenme boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Araştırmalar arasında oluşan bu farklılığın, örneklem grubunu oluşturan eğitimcilerin farklı yerlerde görev yapmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 3. Araştırmaya Dâhil Edilen Öğretmenlerin Medeni Durumlarına Göre Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve t Testi Sonuçları

Grup	Medeni Durum	n	\bar{X}	S	t	p
İş Doyumu	Evli	52	45,69	8,29	-0,578	0,564
	Bekar	58	46,60	8,21		
Motivasyon	Evli	52	60,54	8,54	-0,891	0,375
	Bekar	58	61,83	6,59		
Bağlılık	Evli	52	71,65	10,11	0,118	0,906
	Bekar	58	71,45	8,10		
Kabullenme	Evli	52	50,58	5,995	0,399	0,691
	Bekar	58	50,12	5,991		

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

TOPLAM	Evli	52	228,46	29,56	-0,295	0,769
	Bekar	58	230,00	25,18		

Tablo 3 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin medeni durumlarının örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doyumu ($t=-0,578$, $p>0,05$), motivasyon ($t=-0,891$, $p>0,05$), bağlılık ($t=0,118$, $p>0,05$), kabullenme ($t=0,399$, $p>0,05$) boyutları ve toplam ($t=-0,295$, $p>0,05$) puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır. Bekar öğretmenlerin iş doyumu ($\bar{X} =46,60$) ile motivasyon ($\bar{X} =61,83$) boyutlarından aldıkları puanların ortalamasının ve toplam puan ortalamalarının ($\bar{X} =230,00$), evli öğretmenlerin puan ortalamalarından yüksek olduğu belirlenmiştir.

Atamalarda, araştırmanın yapıldığı bölgeye daha fazla kontenjan ayrılmaktadır. Bu sebeple, bu bölgede bekâr veya ilk meslek yıllarında olan öğretmenlerin çoğunlukta olduğu düşünülmektedir. Mesleğin ilk yıllarında hem yaşın verdiği dinamiklik ve idealistliğin hem de göreve yeni başlamanın verdiği hevesin, örgütsel sosyalleşmenin alt boyutları olan iş doyumu ve motivasyona olumlu yansıdığı düşünülmektedir. Öte yandan birey evlendiğinde yaşam tarzı, hayata ve olaylara bakış açısı değişmekte, sorumlulukları artmaktadır. Evlilik, kişiyi hem ruhsal hem de fiziksel olarak daha fazla uğraş vermeye sevk etmekte, bu durum da kişinin okula harcadığı enerjiyi azaltmaktadır. Kendini güçsüz hisseden ve fazlaca sorumluluğu olduğunu düşünen bireyin, örgütsel sosyalleşme düzeyinin daha düşük olabileceği düşünülmektedir.

Literatüre bakıldığında, konu ile ilgili yapılmış olan çalışmaları görmek mümkündür. Çobanoğlu ve Öğretir (2015), yaptıkları çalışmada ilköğretim öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşmelerini ele almışlardır. Bu çalışmada, medeni durumun örgütsel sosyalleşmenin hiçbir alt boyutunda anlamlı bir farklılığa yol açmadığı, ancak tüm alt boyutlarda evli öğretmenlerin daha yüksek puanlara sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Araştırmacılar, evli bireylerin daha yüksek puanlar almalarında ailevi sorumluluklarının etkili olabileceğini belirtmişlerdir. Dönmez (2016) ise öğretmenlerin okul ortamında bireysel buldukları için medeni durumunun ne olursa olsun örgütsel sosyalleşme süreçlerini etkilemediğini düşünmüş ve araştırması sonucunda medeni durum ile örgütsel sosyalleşme arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını ortaya çıkarmıştır. Belirtilen bu çalışmalar çalışmamızın bulgusunu destekler niteliktedir. Literatür incelendiğinde, çalışmamızın bulguları ile paralellik göstermeyen çalışmaları da görmek mümkündür. Nartgün ve Demirer (2016)'ın lise öğretmenleriyle yapmış oldukları çalışmada, medeni durumun örgütsel sosyalleşmenin alt boyutlarından kişiler arası ilişkiler, amaç, değerlere uyum ve örgüt politikası boyutlarını anlamlı düzeyde farklılaştırdığı ortaya çıkmış, evli öğretmenlerin tüm boyutlarda ve toplamda daha yüksek puanlara sahip oldukları görülmüştür.

Tablo 4. Araştırmaya Dâhil Edilen Öğretmenlerin Mesleklerini İsteyerek Seçme Durumlarına Göre Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve t Testi Sonuçları

Grup	Mesleği İstikle Seçme Durumu	n	\bar{X}	S	t	p
------	------------------------------	---	-----------	---	---	---

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

İş Doyumu	Evet	101	46,75	8,24	2,537	0,013*
	Hayır	9	39,67	4,41		
Motivasyon	Evet	101	61,40	7,77	0,824	0,412
	Hayır	9	59,22	4,46		
Bağlılık	Evet	101	72,04	9,06	1,939	0,055
	Hayır	9	66,00	7,50		
Kabullenme	Evet	101	50,58	6,02	1,466	0,146
	Hayır	9	47,56	4,74		
TOPLAM	Evet	101	230,77	27,52	1,960	0,053
	Hayır	9	212,44	16,72		

* $p < 0,05$

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenlerin mesleği isteyerek seçme durumlarının örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doyumu boyutu ($t=2,537$, $p < 0,05$) puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Puan ortalamaları incelendiğinde; mesleğini istemeyerek seçen öğretmenlerin iş doyumu boyutu ($\bar{X} = 39,67$), motivasyon boyutu ($\bar{X} = 59,22$), bağlılık boyutu ($\bar{X} = 66,00$), kabullenme boyutu ($\bar{X} = 47,56$) ve toplam ($\bar{X} = 212,44$) puanlarının, mesleğini isteyerek seçen öğretmenlerin puanlarından daha düşük olduğu görülmüştür.

İnsanların hayatlarının büyük kısmını iş yerlerinde geçirdikleri düşünüldüğünde, mesleğini isteyerek-istemeyerek seçme durumunun, öğretmenlerin doğrudan iş hayatlarını dolaylı olarak da tüm yaşamlarını etkilediği düşünülebilmektedir. Bu sebeple, meslek seçimi yapılırken sadece sınavlardan alınan puanlara odaklanılmamalı, meslek tercihlerinde ideallere ve yeteneklere öncelik verilmelidir. Mesleğini kendi isteği ile seçen öğretmenler, mesleklerini yaparken daha fazla haz almakta ve mutlu olmaktadır. Mesleğini icra ederken haz alan ve mutlu olan bireylerin işlerindeki doyumları da bu doğrultuda artmaktadır.

Baş (2016)'ın okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşmelerini incelediği araştırmada, mesleğini isteyerek seçen öğretmenlerin iş doyumu, motivasyon, bağlılık ve kabullenme puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı, mesleğini isteyerek seçen öğretmenlerin, mesleklerini her yönüyle tanımlarından ve mesleklerinin olumlu-olumsuz yönlerini bilmelerinden dolayı işe başladıklarında hayal kırıklığı yaşamadıklarını belirtmiş ve bu durumun örgütsel sosyalleşme puanlarının yüksek olmasına yol açabileceğini belirtmiştir.

Tablo 5. Araştırmaya Dâhil Edilen Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve t Testi Sonuçları

Grup	Kıdem	n	\bar{X}	S	t	p
İş Doyumu	0-5 yıl	64	46,78	8,35	0,914	0,363
	5 yıl ve daha fazla	46	45,33	8,06		
Motivasyon	0-5 yıl	64	61,78	6,92	0,919	0,360

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

	5 yıl ve daha fazla	46	60,43	8,39		
Bağlılık	0-5 yıl	64	71,77	8,16	0,299	0,765
	5 yıl ve daha fazla	46	71,24	10,28		
Kabullenme	0-5 yıl	64	50,17	5,96	-0,339	0,735
	5 yıl ve daha fazla	46	50,57	6,03		
TOPLAM	0-5 yıl	64	230,50	25,79	0,556	0,579
	5 yıl ve daha fazla	46	227,57	29,30		

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin kıdemlerinin örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doyumu ($t=0,914$, $p>0,05$), motivasyon ($t=0,919$, $p>0,05$), bağlılık ($t=0,299$, $p>0,05$), kabullenme ($t=-0,339$, $p>0,05$) boyutları ve toplam ($t=0,556$, $p>0,05$) puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır. 0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerin iş doyumu ($\bar{X}=46,78$), motivasyon ($\bar{X}=61,78$), bağlılık ($\bar{X}=71,77$) boyutları ve toplam ($\bar{X}=230,50$) puan ortalamalarının, 5 yıl ve daha fazla kıdeme sahip olan öğretmenlerin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. 0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerin kabullenme boyutu puan ortalamalarının ($\bar{X}=50,17$) ise 5 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenlerin puan ortalamalarından düşük olduğu görülmüştür.

Analiz sonuçları incelendiğinde, kıdem değişkeninin örgütsel sosyalleşmeyi ve alt boyutlarını anlamlı bir düzeyde etkilemediği belirlenmiştir. Örneklem grubuna bakıldığında, öğretmenlerin yarısından fazlasının 0-5 yıl arası deneyime sahip olduğu görülmektedir. 0-5 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlerin, yaşlarının diğer gruptaki öğretmenlerden daha küçük olmasının, mesleki heyecanlarının fazla olmasının, ideallerini gerçekleştirmek için yoğun istek ve enerjiye sahip olmalarının, örgütsel sosyalleşme boyutlarından iş doyumu, motivasyon ve bağlılıkta daha yüksek puanlar almalarına yol açtığı düşünülmektedir.

5 yıl ve daha fazla kıdeme sahip olan öğretmenlerin ilerleyen yaşa bağlı olarak sağlık problemlerinin ve tükenmişlik hissiyatlarının artmasının, örgütsel sosyalleşme boyutlarından iş doyumu, motivasyon, bağlılık ve toplam puanlarını düşürdüğü tahmin edilmektedir. Yine bu öğretmenlerin sahip oldukları tecrübelerin ve aile hayatlarındaki artan sorumluluklarının, kabullenme boyutundan yüksek puanlar almalarına yol açtığı düşünülmektedir.

Kıdem faktörünün örgütsel sosyalleşme üzerinde etkisinin olup olmadığını ortaya koymuş birçok çalışma bulunmaktadır. Araştırmamızın bulgularını destekler nitelikte olan Andur (2014)'un ilköğretim öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşmelerini incelediği araştırmada, mesleki kıdem ile örgütsel sosyalleşme arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Buna karşın Demirel (2014)'in ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerle yapmış olduğu araştırmada, kıdem ile örgütsel sosyalleşme arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. 0-5 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerin daha düşük puanlar aldıkları ve kıdem yılı arttıkça puanların da arttığı görülmüştür. Araştırmacı, kıdem arttıkça öğretmenlerin mesleklerini en ince detaylarına kadar öğrenmelerinin, katıldıkları hizmet içi eğitimlerin, kazandıkları tecrübelerin ve okulun tarihini öğrenmelerinin yüksek puanlar almalarında etkili olabileceğini de belirtmiştir. Benzer şekilde Elci (2008) ve Yıldırım (2017)'in araştırmalarının sonuçları da kıdem ile örgütsel sosyalleşme üzerinde anlamlı farklılıklara yol açtığını ortaya çıkarmıştır. Bu

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

bulguların araştırmamızın bulgularından farklı olmasının sebebi olarak öğretmenlerin branşlarının ve araştırmanın uygulandığı bölgelerin farklılığı görülmüştür.

Tablo 6: Araştırmaya Dâhil Edilen Öğretmenlerin Kadro Durumlarına Göre Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Grup	Kadro Durumu	n	\bar{X}	S	sd	F	p
İş Doyumu	Kadrolu	71	45,07	8,01	2	5,208	0,007*
	Sözleşmeli	11	43,00	7,81			
	Ücretli	28	50,21	7,74			
	Toplam	110	46,17	8,22			
Motivasyon	Kadrolu	71	60,15	8,49		2,064	0,132
	Sözleşmeli	11	62,55	3,98			
	Ücretli	28	63,39	5,45			
	Toplam	110	61,22	7,57			
Bağlılık	Kadrolu	71	71,00	9,71		0,361	0,698
	Sözleşmeli	11	72,73	5,15			
	Ücretli	28	72,46	8,67			
	Toplam	110	71,55	9,06			
Kabullenme	Kadrolu	71	49,83	6,02		3,255	0,042*
	Sözleşmeli	11	47,91	4,32			
	Ücretli	28	52,57	5,87			
	Toplam	110	50,34	5,97			
TOPLAM	Kadrolu	71	226,06	28,83		2,277	0,108
	Sözleşmeli	11	226,18	16,33			
	Ücretli	28	238,64	24,79			
	Toplam	110	229,27	27,22			

* $p < 0,05$

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doyumu ($F_{(2-107)}=5,208$ $p < 0,05$) ve kabullenme ($F_{(2-107)}=3,255$, $p < 0,05$) boyutlarında kadro durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Yapılan Scheffe testi sonucunda, her iki boyutta da farklılığın ücretli öğretmenlerden kaynaklandığı saptanmıştır. Puan ortalamalarına bakıldığında, ücretli çalışan okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumu ($\bar{X}=50,21$), motivasyon ($\bar{X}=63,39$), kabullenme ($\bar{X}=52,57$) boyutları ve toplam ($\bar{X}=238,64$) puan ortalamalarının diğer gruplardan yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırma verileri incelendiğinde, ücretli çalışan öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme puanlarının beklenmedik şekilde yüksek çıktığı görülmektedir. Ücretli çalışan öğretmenlerin gerek maaşlarının diğer öğretmenlere göre daha düşük olması, gerek özlük haklarının daha kısıtlı olması sebebiyle, onların okulla ve çocuklarla bütünleşmesinin diğer öğretmenlere nazaran daha düşük çıkması beklenirdi. Ancak bu noktada, araştırmaların bizleri bu tür

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

önyargılardan arındırıldığı ve asıl olan gerçek bilgileri yansıttığı açıkça görülebilmektedir. Veri sonuçlarının bu şekilde çıkmasında, araştırmanın yapıldığı bölgede çalışan ücretli öğretmenlerin genellikle o bölgenin insanı olmalarından, dil ve kültür açısından çocukları daha yakından tanımalarından ve uyum sağlamada zorluk çekmemelerinden etkili olduğu düşünülmektedir. Öte yandan, kadrolu ve sözleşmeli atanan öğretmenlerin birçoğunun ise görev yaptıkları bölgeye hayatlarında ilk defa gitmiş olmaları, dil ve kültür açısından uyum sağlamakta zorlanmaları, bölgenin şartları ve kültürü bakımından hayal kırıklığına uğramaları, örgütsel sosyalleşmelerine olumsuz yansımış olabilir.

Tablo 7. Araştırmaya Dâhil Edilen Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Kurumun Türüne Göre Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve t Testi Sonuçları

Grup	Kurum Türü	n	\bar{X}	S	t	p
İş Doyumu	Bağımsız	42	49,14	8,18	3,091	0,003*
	Anaokulu					
	İlköğretim	68	44,34	7,75		
	Anasınıfı					
Motivasyon	Bağımsız	42	62,93	7,93	1,884	0,062
	Anaokulu					
	İlköğretim	68	60,16	7,19		
	Anasınıfı					
Bağlılık	Bağımsız	42	73,10	9,33	1,415	0,160
	Anaokulu					
	İlköğretim	68	70,59	8,83		
	Anasınıfı					
Kabullenme	Bağımsız	42	51,07	6,33	1,015	0,312
	Anaokulu					
	İlköğretim	68	49,88	5,73		
	Anasınıfı					
TOPLAM	Bağımsız	42	236,24	28,91	2,143	0,034*
	Anaokulu					
	İlköğretim	68	224,97	25,39		
	Anasınıfı					

* $p < 0,05$

Tablo 7 incelendiğinde, kurum türünün okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doyumu ($t=3,091$, $p < 0,05$) ve toplam ($t=2,143$, $p < 0,05$) puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana getirdiği ortaya çıkmıştır. Puan ortalamaları incelendiğinde, ilköğretim anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin iş doyumu ($\bar{X} = 44,34$), motivasyon ($\bar{X} = 60,16$), bağlılık ($\bar{X} = 70,59$), kabullenme ($\bar{X} = 49,88$) boyutları ve toplam ($\bar{X} = 224,97$) puan ortalamalarının, bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin puan ortalamalarından daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, anaokulunda görev yapan öğretmenlerin iş doyumu ($\bar{X} = 49,14$), motivasyon ($\bar{X} = 62,93$), bağlılık ($\bar{X} = 73,10$), kabullenme

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

($\bar{X} = 51,07$) boyutları ve toplam ($\bar{X} = 236,24$) puan ortalamalarının, anasınıfında görev yapan öğretmenlerin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Örgütsel sosyalleşme ve alt boyutlarına dair puanlar incelendiğinde, kurum türünün iş doyumu boyutu ve örgüt sosyalleşmesi puanları üzerinde anlamlı bir farklılık yarattığı görülmektedir. Bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin iş doyumu, motivasyon, bağlılık, kabullenme boyutları ve toplam puan ortalamalarının, anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anasınıfları; ilkokul, ortaokul ve lise gibi eğitim kurumlarında okul öncesi eğitim için ayrılmış sınıflardır. Bağımsız anaokulları ise sadece okul öncesi eğitim veren kurumlardır. Anasınıflarının bulunduğu okullarda, okul öncesi öğretmenleri dışında farklı branşlardan birçok öğretmen bulunmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim işleyişinin diğer branşlara göre çok farklı olması ve teneffüs saatlerinin olmayışı, diğer öğretmenlerle aynı ortamı paylaşma ihtimallerini oldukça düşürmektedir. Bu durum da öğretmenleri yalnızlığa sürüklemektedir. Anasınıflarının bulunduğu kurumlarda diğer branşlardaki öğretmenler çoğunlukta olduğu için, anasınıfı öğretmenleri ve bu öğretmenlerin talepleri zaman zaman unutulmakta veya geri planda kalmaktadır. Bu kurumlarda, okul öncesi eğitim için ayrılmış alan ve materyaller de bağımsız anaokullarına göre daha az olmakta, bu durum da eğitim akışını olumsuz yönde etkilemektedir. Tüm bu durumların, anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmelerini olumsuz yönde etkilediği tahmin edilmektedir.

Bağımsız anaokullarında kurumun tamamı okul öncesi eğitim için dizayn edilmiş olduğundan, okulun fiziki şartları anasınıflarına oranla daha gelişmiş olmaktadır. Anaokullarında bulunan materyal, araç gereç çeşitliliği de daha fazla ve hepsi okul öncesi öğretmenlerinin kullanımı için planlanmış olmaktadır. Bu kurumlardaki öğretmenler etkinlik yaparlarken daha fazla imkâna sahip olmaktadır. Bütün bu imkânlar, öğretmenlerin mesleki hazlarının ve heveslerinin artmasını sağlamaktadır. Ayrıca, anaokullarında görev yapan tüm öğretmenlerin okul öncesi öğretmeni olması, onları yalnızlık hissinden kurtarmaktadır. Aynı zamanda anaokullarındaki öğretmenler, mesleki paylaşımlarda bulunabilmekte ve kurum ile ilgili kararlara daha fazla katılabilmektedirler. Bu durum da anaokullarında çalışan öğretmenlerin kurumlarına ve mesleklerine olan bağlılıklarını artırmaktadır.

Araştırmamızın bulgularını destekler nitelikte olan Baş (2016)'ın okul öncesi öğretmenleriyle yapmış olduğu araştırmada, kurum türü ile örgütsel sosyalleşmenin iş doyumu ve bağlılık alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilirken; anaokulunda çalışan öğretmenlerin anasınıfında çalışan öğretmenlerden daha yüksek örgütsel sosyalleşme puanlarına sahip oldukları belirlenmiştir. Anlamlı çıkan farklılığın, anaokullarında yöneticilerin öğretmenleriyle birebir ilgilenme ihtimallerinin daha yüksek olmasından ve eğitim kurumunda sadece okul öncesi eğitimi verilmesinden dolayı tüm ilgi ve planlamaların okul öncesi eğitimle alakalı olmasından kaynaklanabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, anasınıfı yöneticilerinin okul öncesi eğitimi ikinci planda tutmalarının ve merkezi sınavlara girecek öğrencilerle daha fazla ilgilenmelerinin, bu okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin okullarında yaşanan olaylardan habersiz kalmalarının ve diğer öğretmenlerle zaman geçirme fırsatlarının az olmasının, anasınıfı öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeylerini olumsuz yönde

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

etkileyebileceği de belirtilmiştir. Vural (2015) ise ilkököl ile ortaokul öğretmen ve yöneticileriyle yapmış olduğu araştırmada, kurum türü ile mesleki yeterlik alt boyutu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya koymuştur. Puan ortalamaları incelendiğinde, ilkökölde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin tüm alt boyutlardan daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür. Literatür incelendiğinde, araştırmamızın bulgularıyla örtüşmeyen çalışmaların olduğunu da görmek mümkündür. Çalışkan (2009)'ın özel eğitim öğretmenleriyle yapmış olduğu araştırmada, kurum türünün örgütsel sosyalleşmeyi anlamlı düzeyde etkileyen bir faktör olmadığı ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda, özel eğitim okulunda görev yapan öğretmenlerin iş doyumu boyutu, bağlılık boyutu ve toplam puan ortalamalarının, özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacı, yaptığı gözlem ve ön görüşmeler sonucunda ilköğretim okulu bünyesinde görev yapan özel eğitim öğretmenlerinin beklentilerinin karşılanmadığını ve örgütsel sosyalleşme düzeylerinin düşük olduğunu belirtmesine karşın, araştırmada kurum tipinin örgütsel sosyalleşme sürecini etkilemediğini tespit etmiştir. Dolayısıyla ulaştığı sonucun, görüş ve şikâyetlerin gerçeği yansıtmadığını belirtmiştir.

Tablo 8. Araştırmaya Dâhil Edilen Öğretmenlerin Sınıflarının Fiziksel Yeterliklerine Göre Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Grup	Öğretmen Algisına Göre Sınıfın Fiziksel Yeterliği	n	\bar{X}	S	sd	F	P
İş Doyumu	Yeterli	33	50,76	6,53	2	12,326	0,000*
	Kısmen Yeterli	61	45,36	7,52			
	Yetersiz	16	39,81	9,04			
	Toplam	110	46,17	8,22			
Motivasyon	Yeterli	33	63,36	7,00		2,716	0,071
	Kısmen Yeterli	61	60,84	7,06			
	Yetersiz	16	58,25	9,57			
	Toplam	110	61,22	7,57			
Bağlılık	Yeterli	33	75,09	8,07		5,624	0,005*
	Kısmen Yeterli	61	70,97	8,00			
	Yetersiz	16	66,44	12,05			
	Toplam	110	71,55	9,06			
Kabullenme	Yeterli	33	51,73	5,63		2,790	0,066
	Kısmen Yeterli	61	50,33	6,09			
	Yetersiz	16	47,50	5,47			
	Toplam	110	50,34	5,97			
TOPLAM	Yeterli	33	240,94	23,69		7,094	0,001*
	Kısmen Yeterli	61	227,49	25,17			
	Yetersiz	16	212,00	31,96			

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

Toplam 110 229,27 27,22

***p<0,05**

Tablo 8 incelendiğinde, sınıfın fiziksel yeterliliğinin okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doyumu ($F_{(2-107)}=12,326$, $p<0,05$), bağlılık ($F_{(2-107)}=5,624$, $p<0,05$) boyutları ve toplam ($F_{(2-107)}=7,094$, $p<0,05$) puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturduğu saptanmıştır. Yapılan Scheffe testi sonucunda, oluşan farklılıkların sınıflarının fiziksel yapısını yeterli olarak algılayan öğretmenlerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Puan ortalamaları incelendiğinde, sınıflarını yetersiz olarak algılayan okul öncesi öğretmenlerin iş doyumu ($\bar{X}=39,81$), motivasyon ($\bar{X}=58,25$), bağlılık ($\bar{X}=66,44$) kabullenme ($\bar{X}=47,50$) boyutları ile toplam ($\bar{X}=212,00$) puan ortalamalarının, diğer gruptaki öğretmenlerin puan ortalamalarına göre düşük olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda, sınıflarının fiziksel yapısını yeterli olarak algılayan okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumu ($\bar{X}=50,76$), motivasyon ($\bar{X}=63,36$), bağlılık ($\bar{X}=75,09$) ve kabullenme ($\bar{X}=51,73$) boyutları ile toplam ($\bar{X}=240,94$) puan ortalamalarının, diğer gruptaki öğretmenlerin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın sonucunda, öğretmenin sınıfın fiziksel yeterliği hakkındaki algısı ile iş doyumu, bağlılık alt boyutları ve toplam puan ortalamaları arasında kuvvetli bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Sınıflarını fiziksel olarak yeterli bulan öğretmenler, tüm boyutlarda ve toplamda diğer gruplardaki öğretmenlere göre daha yüksek puanlar almışlardır. Buna karşın, fiziksel yetersizliği olan sınıflarda görev yapan öğretmenler ise en düşük puan ortalamalarına sahip olan kişiler olmuşlardır.

Sınıfın büyüklüğü, çocukların rahat hareket edebilecekleri, etkinlik türlerinin hepsinin uygulanabileceği ve öğretmenlerin sesini etkili olarak kullanabilecekleri şekilde olmalıdır. Oyun merkezlerindeki materyallerin yeterli olması ve güncellenmesi gerekmektedir. Sınıf tasarımı, çocukların yaş ve gelişim seviyelerine uygun olmalıdır. Olumsuz fiziki şartlar, çocukların bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Sınıfın teknolojik donanımı ise eğitime ve öğretmene destek sağlayacak, çocukların tüm duyularına hitap edebilecek şekilde olmalıdır. Ayrıca etkinliklerin amacına uygun bir şekilde yapılabilmesi için, gerekli olan materyal ve araç gereç çeşitliliği de sağlanmalıdır.

Fiziksel olarak yeterli donanıma sahip olan okullarda görev yapan öğretmenler, daha pratik olabilmekte ve mesleğini daha kolay bir şekilde yapabilmektedirler. Teknolojik donanımlar sayesinde öğretmenler, çocukların dikkatlerini daha kolay çekebilmekte ve etkinliklere katılımlarını artırabilmektedirler. Sınıflarda çocukların ilgilerini çeken, gelişim özelliklerine uygun olan ve ihtiyaçlarını karşılayan materyallerin bulunması, hayal güçlerini geliştirebilmekte, arkadaşları ile ilişkilerini güçlendirebilmekte ve okula karşı duydukları sevgiyi artırabilmektedir. Çocukların yaş ve gelişim seviyelerine uygun olarak dizayn edilmiş bir sınıf, daha güvenli bir eğitim ortamı sunmakta ve aynı zamanda çocukların fiziksel gelişimlerini desteklemektedir. Fiziksel olarak yeterli donanıma sahip olan sınıflarda çalışan öğretmenler, etkinlikleri istedikleri gibi yapabilmekte ve yaptıkları işten doyum

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

alabilmektedirler. Bu durum da öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerinin artmasını sağlamaktadır.

Tablo 9. Araştırmaya Dâhil Edilen Öğretmenlerin Sınıflarında Kaynaştırma Öğrencisi Olup Olmama Durumuna Göre Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve t Testi Sonuçları

Grup	Kaynaştırma Öğrencisi Varlığı	n	\bar{X}	S	t	p
İş Doyumu	Yok	93	46,80	8,22	1,840	0,068
	Var	17	42,94	7,68		
Motivasyon	Yok	93	61,64	7,67	1,330	0,186
	Var	17	59,06	6,21		
Bağlılık	Yok	93	71,82	9,25	0,704	0,483
	Var	17	70,17	8,13		
Kabullenme	Yok	93	50,39	6,00	0,217	0,828
	Var	17	50,06	5,97		
TOPLAM	Yok	93	230,65	27,73	1,204	0,231
	Var	17	222,00	23,91		

Tablo 9 incelendiğinde, sınıflarda kaynaştırma öğrencisi olup olmama durumunun örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doyumu ($t=1,840$, $p>0,05$), motivasyon ($t=1,330$, $p>0,05$), bağlılık ($t=0,704$, $p>0,05$), kabullenme ($t=0,217$, $p>0,05$) boyutlarında ve toplam ($t=1,204$, $p>0,05$) puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir. Puan ortalamaları incelendiğinde, sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin iş doyumu ($\bar{X}=42,94$), motivasyon ($\bar{X}=59,06$), bağlılık ($\bar{X}=70,17$), kabullenme ($\bar{X}=50,06$) boyutları ve toplam ($\bar{X}=222,00$) puan ortalamalarının, sınıfında kaynaştırma öğrencisi olmayan öğretmenlerin puan ortalamalarından daha düşük olduğu saptanmıştır.

Araştırmanın sonucunda, sınıflarda kaynaştırma öğrencisi olup olmama durumunun örgütsel sosyalleşmede ve tüm alt boyutlarda anlamlı bir farklılığa yol açmadığı görülmüştür. Ancak, sınıfında kaynaştırma öğrencisi olmayan öğretmenlerin tüm alt boyutlarda ve genel olarak örgütsel sosyalleşmede, sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlere göre daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür. Öğretmenin kaynaştırma öğrencileri ile diğer öğrenciler arasındaki ilişkileri düzenleme ve tüm çocukların bir bütün halinde hareket etmelerini sağlama çabasının zorlukları, örgütsel sosyalleşme düzeyini negatif yönde etkileyebilmektedir. Bunun dışında bazı kaynaştırma öğrencilerinin aileleri, çocuğunun durumunu kabullenmemekte, çocuklarına yeterli ilgiyi göstermemekte ve öğretmenlerle iş birliğine yanaşmamaktadırlar. Bazı durumlarda da normal gelişim gösteren çocukların aileleri, kaynaştırma öğrencilerine karşı temkinli ve önyargılı bir şekilde yaklaşabilmektedirler. Bu durumların tümü, öğretmenlerin motivasyonlarının ve okula olan bağlılıklarının azalmasına sebep olabilmektedir. Ayrıca kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflarda, çocuğun uyumu ya da iletişimi nedeniyle etkinlik

akışında aksamalar olabilmekte ve öğretmen sınıf hakimiyetini sağlamakta zorluklar yaşayabilmektedir.

Öğretmenler, kaynaştırma çocukların özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre planlarında uyarlamalar yapmakta ya da bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlamaktadırlar. Öğretmenler, planlarını kaynaştırma öğrencilerini dikkate alarak hazırlarken zorluklar yaşayabilmekte ve kaynaştırma öğrencisinin varlığının sorumluluklarını arttırdığını düşünebilmektedirler. Bu düşüncelerin ve yaşanmışlıkların, örgütsel sosyalleşmeyi ve alt boyutlarını olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir.

Araştırmamızın bulguları ile benzerlik gösteren Baş (2016)'ın okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeylerini incelediği araştırmada, kaynaştırma öğrencisinin varlığı ile örgütsel sosyalleşme arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin çalışma saatlerinin ve koşullarının kaynaştırma öğrencisinin varlığına göre değişmemesinin, örgütsel sosyalleşmede anlamlı bir farkın oluşmamasına neden olabileceği belirtilmiştir.

Tablo 10. Araştırmaya Dâhil Edilen Öğretmenlerin Çocuklarla İletişim Kurmada Dil Farklılığı Açısından Problem Yaşanması Durumuna Göre Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmalar ve t Testi Sonuçları

Grup	Dil Problemi	n	\bar{X}	S	t	p
İş Doymu	Hayır	80	47,24	7,76	2,258	0,026*
	Evet	30	43,33	8,87		
Motivasyon	Hayır	80	61,44	7,80	0,494	0,622
	Evet	30	60,63	6,99		
Bağlılık	Hayır	80	71,71	9,00	0,314	0,754
	Evet	30	71,10	9,37		
Kabullenme	Hayır	80	50,91	5,78	1,666	0,099
	Evet	30	48,80	6,27		
TOPLAM	Hayır	80	231,30	26,82	1,279	0,204
	Evet	30	223,87	27,99		

* $p < 0,05$

Tablo 10 incelendiğinde, öğretmenlerin çocuklarla iletişim kurmada dil farklılığı açısından problem yaşama durumlarının, örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doymu boyutu ($t=2,258$, $p < 0,05$) puanında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturduğu belirlenmiştir. Puan ortalamaları incelendiğinde, çocuklarla iletişim kurmada dil farklılığı açısından problem yaşayan öğretmenlerin iş doymu ($\bar{X} = 43,33$), motivasyon ($\bar{X} = 60,63$), bağlılık ($\bar{X} = 71,10$), kabullenme ($\bar{X} = 48,80$) boyutları ve toplam ($\bar{X} = 223,87$) puan ortalamalarının, iletişim kurmada dil farklılığı açısından problem yaşamayan öğretmenlerin puan ortalamalarından daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Okul öncesi eğitim kurumları, çocukların aileden sonra ilk eğitim aldıkları yerlerdir. Okul öncesi eğitim, çocukların tüm gelişim alanlarına katkı sağlarken, aynı zamanda onların sosyalleşmelerini ve ilkökula hazırlanmalarını sağlamaktadır. Okul öncesi eğitimin başarılı bir

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

şekilde gerçekleşebilmesi için, öğretmen ile çocukların sağlıklı bir şekilde iletişim kurmaları gerekmektedir. Çocuk, öğretmeni ve akranlarıyla kurduğu iletişim sayesinde, okulla bütünleşebilmekte ve hedeflenen noktaya ulaşabilmektedir. Araştırmanın yapıldığı bölgede, Türkçe dışında Kürtçe ve Arapça da konuşulmaktadır. Özellikle köylerde, çocuklar ilk önce Kürtçe veya Arapça öğrenmektedirler. Aile içinde iletişim kurulurken de yine bu diller kullanılmaktadır. Çocuklar, Kürtçe ve Arapçayı öğrendikten sonra Türkçe dilini öğrenmektedirler. Hatta köylerde yaşayan birçok ailede kadınların çoğunluğu, Türkçe konuşmayı hiç bilmemektedir. Bu bölgelerde, okul öncesi eğitime başlayan birçok çocuk da Türkçe konuşmayı hiç bilmemekte, okula başlamasıyla birlikte Türkçe dilini de öğrenmektedir.

Araştırmanın yapıldığı bölgelerde, özellikle de bu bölgelerdeki köylerde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında, Türkçe konuşmayı bilen çocuk ya hiç olmamakta ya da birkaç çocuk bulunmaktadır. Bu sebeple öğretmen, çocuklarla sağlıklı bir şekilde iletişim kuramamakta, çocukların duygu, düşünce ve isteklerini anlayamamaktadır. Aynı şekilde etkinlik içerisinde de çocuklar, öğretmenin dilini anlayamadıkları için büyük zorluklar yaşamakta, hedeflenen kazanım ve göstergelere ulaşamamaktadırlar. Böyle sınıflarda öğretmenin çocuklarla iletişimi ya işaretlerle ya da Türkçe bilen çocukların cümleleri çevirmesiyle olmaktadır. Türkçe bilmeyen çocuklar, ilerleyen zaman içinde, öğretmenlerin de gayretleri ile Türkçe konuşmayı yavaş yavaş öğrenmektedirler. Çocukların Türkçeyi öğrenmeye başlamalarıyla birlikte, dilden kaynaklanan sorunlar da yavaş yavaş ortadan kalkmaya başlamaktadır. Bu bağlamda sınıflarda yaşanan dil sorununun, örgütsel sosyalleşme belirtilerini olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Sınıflarında Türkçe bilmeyen çocukların bulunduğu öğretmenlerin çocuklarla sağlıklı bir iletişim kuramamaları, etkinliklerini uygularken büyük zorluklar yaşamalarına, anlaşamama durumundan dolayı yıpranmalarına sebep olabilmekte, onları tükenmişliğe ve mutsuzluğa sürükleyebilmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4. 1. Sonuç

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın örneklemini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa ilinin Siverek ilçesinde bulunan ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 110 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur.

4. 1. 1. Örgütsel Sosyalleşmeye İlişkin Sonuçlar

Yaşın, medeni durumun, kıdemin ve sınıfta kaynaştırma öğrencisi olup olmama durumunun, okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşmelerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Örgütsel sosyalleşmenin, öğretmenin mesleğini isteğiyle seçme durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Analizin sonucuna göre, mesleğini isteğiyle seçen öğretmenlerin iş doyumu boyutu puan ortalamalarının, mesleğini isteğiyle seçmeyen öğretmenlerin puan ortalamalarından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

Örgütsel sosyalleşmenin, öğretmenin kadro durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiş olup; ücretli çalışan öğretmenlerin iş doyumu boyutu ($p < 0,05$) ve kabullenme boyutu ($p < 0,05$) puan ortalamalarının, diğer gruptaki öğretmenlerin puan ortalamalarından anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir.

Örgütsel sosyalleşmenin, öğretmenin görev yaptığı kurumun türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < 0,05$). Analizin sonucuna göre, anaokulunda görev yapan öğretmenlerin iş doyumu boyutu ve toplam puan ortalamalarının, anasınıfta görev yapan öğretmenlerin puan ortalamalarından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Örgütsel sosyalleşmenin, sınıfın fiziksel yeterliğine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p < 0,05$). Analizin sonucuna göre, sınıfının fiziksel yeterliğini yeterli olarak algılayan öğretmenlerin iş doyumu ve bağlılık boyutları ile toplam puan ortalamalarının, diğer gruplardaki öğretmenlerin puan ortalamalarından yüksek olduğu belirlenmiştir.

Örgütsel sosyalleşmenin, öğretmenin çocuklarla iletişim kurmada dil farklılığı açısından problem yaşama durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür ($p < 0,05$). Analizin sonucuna göre, çocuklarla iletişim kurmada dil farklılığı açısından problem yaşamayan öğretmenlerin iş doyumu boyutu puan ortalamalarının, çocuklarla iletişim kurmada dil farklılığı açısından problem yaşayan öğretmenlerin puan ortalamalarından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4. 2. Öneriler

- Araştırma sonucunda, mesleğini isteyerek seçme durumunun örgütsel sosyalleşme durumunu anlamlı düzeyde etkileyen bir değişken olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencisi adaylarına, lisans eğitimlerine başlamadan önce meslek bilgilendirme programları düzenlenerek, onların mesleklerini istek, ilgi ve kabiliyetlerine göre seçmeleri sağlanabilir.
- Okul öncesi öğretmen adaylarına, kültür ve dil farklılıklarından dolayı karşılaşılabilecekleri problemler hakkında bilgilendirme programları düzenlenerek onların atandıkları bölgelere uyum sağlamalarına katkıda bulunulabilir. Dolayısıyla da bu öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri artırılabilir.
- Oryantasyon faaliyetleri yapılarak öğretmenlerin bölgeye ve mesleğe uyum sağlamaları kolaylaştırılabilir.
- Bilimsel ve teknolojik gelişmelerle paralel olarak öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilmesi ve verilen eğitimlerin tüm öğretmenlerin katılabileceği sayı ve yeterlikte olması sağlanabilir.
- Okul öncesi öğretmenlerine yönelik sosyal faaliyetler yapılarak okullarında kendi branşında tek olan okul öncesi öğretmenlerinin yalnızlık duyguları azaltılabilir. Dolayısıyla sosyalleşmelerine ve mesleklerini sevmelerine katkıda bulunularak örgütsel sosyalleşme düzeyleri artırılabilir.

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

- Dil farklılığı açısından çocuklarla iletişim kurmada problem yaşayan öğretmenlere, bölgenin dili ile ilgili eğitimler verilebilir. Böylelikle, öğretmenlerin iş doyumunu ve motivasyon seviyeleri yükseltilebilir.
- Okul öncesi eğitim sınıflarının, en az yılda bir kez fiziki yeterlikleri kontrol edilerek eksiklikleri giderilebilir. Böylelikle, okul öncesi öğretmenlerinin motivasyonuna ve örgütsel sosyalleşme düzeylerine katkıda bulunulabilir.
- Okul öncesi eğitimin yapıldığı kurumlara yardımcı personel desteği verilerek öğretmenlerin hem dinlenmeleri hem de diğer öğretmenlerle etkileşimde bulunmaları sağlanabilir. Böylelikle, okul öncesi öğretmenlerinin motivasyonuna ve örgütsel sosyalleşme düzeylerine katkıda bulunulabilir.
- Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeylerini farklı değişkenler açısından incelemek amacıyla, öğretmenler ile ilgili kişisel bilgiler elde edilerek yapılmıştır. Ayrıca bu alanda, örgütsel sosyalleşme ile ilgili öğretmen görüşlerinin nitel olarak elde edildiği çalışmalar da yapılabilir.
- Araştırma, Şanlıurfa ili Siverek ilçesinde görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur. Benzer araştırmalar, farklı il ve ilçelerde görev yapan okul öncesi öğretmenleriyle de yapılarak Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeyleri karşılaştırılabilir.
- Araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur. Benzer araştırmalar, özel kurumlarda görev yapan öğretmenler ile de gerçekleştirilerek aynı bölgede yer alan devlet ve özel okulları öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeyleri karşılaştırılabilir.

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız –Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat –KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

KAYNAKÇA

- Aknar, A. (2013). *Otel işletmesi çalışanların örgütsel sosyalleşme düzeyleri üzerine bir çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aliyev, Y. (2014). *Örgütsel sosyalleşme ve örgütsel özdeşleşme arasındaki ilişki: bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Andur, A. (2014). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme ve örgütsel bağlılığa ilişkin algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi (Manisa ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Balcı, A. (2003). *Örgütsel sosyalleşme kuram strateji ve taktikler*. Ankara: Pegem.
- Baş, A. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim yönetimi (Nitelikli okul)*. Ankara: Feryal.
- Başaran, İ. E. (2000). *Örgütsel davranış insanın üretim gücü*. Ankara: Nobel.
- Bilhan, S. (1996). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Can, H. (1999). *Organizasyon ve yönetim*. Ankara: Siyasal.
- Çalışkan, İ. G. (2009). *Öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşmelerinin okul yöneticilerinin liderlik tarzlarına ilişkin algılarına göre incelenmesi: Özel eğitim öğretmenleri örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, V. (1998). Alan dışından gelen sınıf öğretmenlerin örgütsel sosyalizasyonu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4(2), 191-208.
- Çelik, V. (2002). *Okul kültürü ve yönetimi*. Ankara: Pegem.
- Çobanoğlu, F. & Öğretir, M. (2015). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5(2), 149-166.
- Dal, A. (2012). *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Spor A.Ş.'de çalışanların örgütsel sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Demirer, S. (2014). *Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme ve özdeşleşme düzeyleri ile birlikte çalışma yeterlikleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Demirkart, M. (2015). *İlköğretim okul yöneticilerinin örgütsel sosyalleşme düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Dönmez, E. (2016). *Örgütsel sosyalleşme ile örgütsel sosyalite arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

- Elci, D. (2008). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Erçetin, Ş. (Ed.). (2004). *İlk günden başöğretmenliğe*. Ankara: Asil Dağıtım.
- Feldman, D. C. & Arnold H. J. (1983). *Managing individual and group behavior in organizations*. New York: Mc Graw- Hill.
- Garip, N. E. (2009). *Okul yöneticilerinin, göreve yeni başlayan öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme sürecinde, sosyalleştirme stratejilerini kullanma düzeylerinin incelenmesi (Tekirdağ ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- George, D. & Mallery, P. (2003). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*. Boston: Allyn & Bacon.
- Güney, S. (2000). *Yönetim ve organizasyon el kitabı*. Ankara: Nobel
- İshakoğlu, G. (1998). *Örgüt-birey uyumunun sağlanmasında personel seçimi ve sosyalleşmenin önemi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kartal, S. (2003). *İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeyleri (Ankara ili örneği)*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Katman, H. A. (2010). *Okul yöneticilerinin empatik eğilimlerinin incelenmesi: Isparta il merkezi örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Kuşdemir, Y. (2005). *İlköğretim okulu müdürlerinin öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme sürecinde sosyalleştirme becerilerini kullanma becerileri (Kırıkkale ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Memduhoğlu, H. B. (2008). *Örgütsel sosyalleşme ve Türk eğitim sisteminde örgütsel sosyalleşme süreci*. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 137-153.
- Mutlu, B. (2008). *İstanbul ortaöğretim okullarında okul kültürü ve öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Nartgün Ş. S. & Demirer S. (2016). *Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme ve özdeşleşme düzeyleri ile birlikte çalışma yeterlikleri arasındaki ilişki*. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 16 (1), 237-269.
- Özkan, Z. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme ve iş yaşamında yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Robbins, S. P. & Judge, T. A. (2012). *Örgütsel davranış (İ. Erdem, Çev.)*. Ankara: Nobel.

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

Selçuk, M. H. (2010). *İlköğretim ikinci kademe öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin sosyalleşmeye etkilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Vural, F. (2015). *İlkokul ve ortaokul yönetici ve öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi (İzmir ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yıldırım, Ç. (2017). *Lise öğretmenlerinin örgütsel vatandaşlık davranışlarının yordayıcısı olarak örgütsel sosyalleşme*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Zonana, M. (2011). *İş stresinin işgörenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerine etkileri ve bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.